

**ИНСТИТУТ
ДРУШТВЕНИХ НАУКА**
Институт од националног значаја
за Републику Србију

ИНСТИТУТ ДРУШТВЕНИХ НАУКА
Број 00-2583
29.12. 2025 год.
БЕОГРАД, Краљице Наталије 45
Пошт. факс 605

У складу са тачком 8 члана 6 Пословника о раду Етичког одбора Института друштвених наука из 2020. године, председник Етичког одбора на крају пословне године доставља директору Института:

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЕТИЧКОГ ОДБОРА ИНСТИТУТА ДРУШТВЕНИХ НАУКА ЗА 2025. ГОДИНУ

Увод

Научно веће Института друштвених наука је 2020. године усвојило Етички кодекс (доступно на линку: <https://idn.org.rs/wp-content/uploads/2023/11/Eticki-kodeks-IDN.pdf>) и основало је Етички одбор Института друштвених наука с циљем да осигура да се током свих фаза истраживања, која се по правилу покрећу ради општег добра и откривања научне истине, спрече и одстрани злоупотребе које могу проузроковати штету по људе, друштво, науку и Институт. Доносећи Етички кодекс Научно веће Института је обавезало своје научнике и сараднике да се придржавају правила добре научне праксе и уједно утврђује правила и начине како би предупредило, елиминисало и санкционисало недолично понашање и могуће злоупотребе. Такође, настојећи да обезбеди највише стандарде са спровођење истраживања и заштиту права запослених и сарадника Института директор Института је 2020. године донео Правилник којим је уређена заштита података о личности (доступно на линку: <https://idn.org.rs/wp-content/uploads/2023/11/Poslovnik-o-radu-Etickog-odbora-final.pdf>).

Одлуком директора Института друштвених наука о образовању Етичког одбора из 2024. године за чланове Етичког одбора су именовани проф. др Војин Ракић, др Хајрија Мујовић и др Марко Гаљак из Института друштвених наука и доц. др Ђорђе Кривокапић, Факултет организационих наука и проф. др Драган Станијевић, професор Филозофског факултета Универзитета у Београду, а за секретарку је именована Ивана Стјеља. На конститутивној седници Етичког одбора одржаној 11. децембра 2024. године за председника Етичког одбора изабран је проф. др Војин Ракић, а др Хајрија Мујовић за заменицу председника.

У 2025. години није било измена у вези са саставом Етичког одбора, као ни измена и допуна наведених аката које Етички одбор примењује у свом раду.

Активности Етичког одбора у 2025. години

У 2025. години је одржано шест седница Етичког одбора, једна је била одржана уживо, а остале су одржане путем средстава електронске комуникације, будући да Пословник о раду Етичког одбора предвиђа ту могућност. Наиме, у 2025. години одржане су следеће седнице:

1. Друга седница Другог сазива Етичког одбора – 27. јануар 2025. године у 12 часова у ИДН
2. Трећа седница Другог сазива Етичког одбора - 18. фебруара 2025. године онлајн
3. Четврта седница Другог сазива Етичког одбора – 11. март 2025. године електронски
4. Пета седница Другог сазива Етичког одбора – 3. април 2025. године електронски
5. Шеста седница Другог сазива Етичког одбора – 12. новембар 2025. године онлајн
6. Седма седница Другог сазива Етичког одбора – 24. децембар 2025. године електронски

Етички одбор је у 2025. години донео укупно 13 одлука и један закључак, и то:

Друга седница Другог сазива Етичког одбора донето је 8 одлука за давање етичке сагласност за подношење предлога пројекта и за спровођење истраживања, као и једно издвојено мишљење.

Дана 3. децембра 2024. године, Јанко Нешић, виши научни сарадник у Институту друштвених наука, поднео је захтев Етичком одбору Института да донесе одлуку о давању етичке сагласности за подношење предлога пројекта под називом *Phenomenological Methodology for The Examination of Autistic Experience (APhEx)* Фонду за науку, у оквиру програма ИДЕЈЕ. Након разматрања захтева, Етички одбор је изгласао да у предметном предлогу пројекта не постоје етички спорни елементи, са три гласа „за“ и једним гласом „против“. Др Војин Ракић је 27. јануара 2025. године доставио издвојено мишљење по овом захтеву, које гласи: „Издајам своје мишљење од мишљења остала три присутна члана на седници Етичког одбора ИДН од 27. јануара 2025, када је у питању предлог пројекта др Јанка Нешића о аутизму: *Phenomenological Methodology for The Examination of Autistic Experience*. Наиме, најснажније се противим томе да се да сагласност на именовани предлог пројекта, и то ИЗМЕЂУ ОСТАЛОГ, из следећих разлога:

1. Пројекат не постоји ни у виду нацрта, осим ако нацртом пројекта не сматрамо неколицину индиција о једном делу пројекта које смо добили од подносиоца предлога пројекта, а због чега смо тражили разјашњења и допуну од предвиђене учеснице на пројекту, Милице Пејовић Милованчевић, која је истовремено и в.д. директора Института за ментално здравље (ИМЗ) у Београду.
2. Именована предвиђена учесница на пројекту на нека питања је одговорила, а на друга није, иако их је Етички одбор ИДН сматрао релевантним (иначе не би једногласно одлучио да их упуту ИМЗ-у). Прихватање става да ће питано лице самостално одлучити на која наша питања ће одговорити а на која неће, не само што нас ставља у инфериоран положај, већ је наравно довољан разлог да се не да сагласност на пројекат.
3. ИМЗ не дотиче питања о заштити особа на спектру аутизма, односно о једној вулнерабилној групи, што је посебно значајан пропуст у одговору који смо добили од в.д. директора ИМЗ.
4. Тим који је предложен од стране подносиоца пројекта је нестручан за предложени пројекат: у њему има дечјих психијатара, психолога, дефектолога, али ниједан предложени члан тима не бави се аутизмом код одраслих лица – упркос томе што се наглашава у одговору ИМЗ-а да ће пројекат да се бави искључиво одраслим особама са аутизмом.“

Дана 8. јануара 2025. године, Марина Будић, истраживачица-сарадница у Институту друштвених наука, поднела је захтев Етичком одбору Института да донесе одлуку о давању етичке сагласности за подношење предлога пројекта под називом *Adoption, Challenges, and Ethics of Generative AI in Education* Фонду за науку, у оквиру програма ИДЕЈЕ. Након разматрања захтева, Етички одбор је закључио да у предметном предлогу пројекта не постоје етички спорни елементи и једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

Дана 19. децембра 2024. године, Бојан Тодосијевић, научни саветник у Институту друштвених наука, поднео је захтев Етичком одбору Института да донесе одлуку о давању етичке сагласности за подношење предлога пројекта под називом *United we stand, polarized we fall – Reducing political polarization by promoting a common national identity (RECONCILE)* у оквиру програма ИДЕЈЕ. Након разматрања захтева, Етички одбор је закључио да у предметном предлогу пројекта не постоје етички спорни елементи и једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

Анкица Шобот, је дана 24. децембра 2024. године поднела захтев Етичком одбору Института друштвених наука ради одлучивања о давању етичке сагласности за спровођење истраживања *Gender Equality, Family Formation and reproductive behaviour in Serbia: Perspectives of Socio-economic and Institutional Framework*. Након разматрања захтева, на седници одржаној

27. јануара 2025. године, Етички одбор је утврдио да нема етички спорних елемената за спровођење истраживања и једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

Дана 23. јануара 2025. године, Горан Башић, научни саветник у Институту друштвених наука, поднео је захтев Етичком одбору Института да донесе одлуку о давању етичке сагласности за подношење предлога пројекта под називом *Algorithms of Empathy: VR and AI for Social Inclusion* (АЕ) у оквиру програма ИДЕЈЕ. Након разматрања захтева, Етички одбор је закључио да у предметном предлогу пројекта не постоје етички спорни елементи и једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

Ивана Стјеља, је дана 23. јануара 2025. године поднела захтев Етичком одбору Института друштвених наука ради одлучивања о давању етичке сагласности за спровођење истраживања *The Role of Fundamental Rights for The Protection of The Rule of Law: Relevant National Case Law And other Examples* у оквиру пројекта *FRANET*. Након разматрања захтева, на седници одржаној 27. јануара 2025. године, Етички одбор је утврдио да нема етички спорних елемената за спровођење истраживања и једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

Милена Секулић је дана 22. јануара 2025. године поднела захтев Етичком одбору Института друштвених наука ради одлучивања о давању етичке сагласности за спровођење анкетног истраживања јавног мњења и формирања репрезентативног онлајн панела *Компас Србија*. Након разматрања захтева, на седници одржаној 27. јануара 2025. године, Етички одбор је утврдио да нема етички спорних елемената за спровођење истраживања и једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

Дана 23. јануара 2025. године, Марко Миленковић, виши научни сарадник у Институту друштвених наука, поднео је захтев Етичком одбору Института да донесе одлуку о давању етичке сагласности за подношење предлога пројекта под називом *Strategies of Self-Representation: National, Regional, and Global Perspectives on Heritage and Identity in Contemporary Serbia* (*STRACHES*) у оквиру програма ИДЕЈЕ. Након разматрања захтева, Етички одбор је закључио да у предметном предлогу пројекта не постоје етички спорни елементи и једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

Трећа седница Другог сазива Етичког одбора – донета је једна одлука и усвојен један закључак. Др Жељко Бјељац, научни саветник, др Јована Бранков, виши научни сарадник и др Александра Терзић, виши научни сарадник Географског института Јован Цвијић САНУ поднели су дана 27. јануар 2025. захтев Етичком одбору да се обустави разматрање предлога пројекта *Banat's Multicultural Diversity: Unlocking Economic Growth and Tourism Development Acronym: BMD: UEGTD*. Након разматрања овог захтева на седници одржаној 18. фебруара 2025. године чланови Етичког одбора су утврдили да није потребно одлучивати томе да ли је

**ИНСТИТУТ
ДРУШТВЕНИХ НАУКА**
Институт од националног значаја
за Републику Србију

предлог пројекта плагијат будући да су колеге из Института друштвених наука одустали од подношења наведене апликације. На седници је утврђено да Етички одбор сматра да је важно разматрати оваква питања, и једногласно усвојен закључак да да у овом случају нема места одлучивању јер предлог пројекта неће бити поднет. Такође, Славољуб Вујовић, научни саветник у Институту друштвених наука је поднео захтев Етичком одбору Института друштвених наука ради одлучивања о давању етичке сагласности за подношење предлога пројекта *Tourism as a Catalyst for Rural Economic Development: Unlocking Sandžak's Cultural and Natural Potential (SANTRED)* Фонду за науку у оквиру програма ИДЕЈЕ. Након разматрања захтева утврђено је да нема етички спорних елемената у предметном предлогу пројекта и једногласно је донео одлуку о давању етичке сагласности.

Четврта седница Другог сазива Етичког одбора - Даница Лазовић, истраживачица приправница у ИДН, је дана 5. марта 2025. године поднела захтев Етичком одбору Института друштвених наука ради одлучивања о давању етичке сагласности за спровођење истраживања „Студентски и грађански протести у Србији: Мотиви, узроци и циљеви“. Након разматрања захтева, на седници одржаној електронским путем 11. марта 2025. године, Етички одбор је утврдио да нема етички спорних елемената за спровођење истраживања и једногласно донео одлуку о давању етичке сагласности.

Пета седница Другог сазива Етичког одбора - Горан Башић, научни саветник у ИДН, је дана 2. априла 2025. године поднео захтев Етичком одбору Института друштвених наука ради одлучивања о давању етичке сагласности за спровођење истраживања Социјална дистанца етничких заједница у Србији 2025. Након разматрања захтева, на седници одржаној електронским путем 5. априла 2025. године, Етички одбор је утврдио да нема етички спорних елемената за спровођење истраживања и једногласно је донета одлука о давању етичке сагласности.

Шеста седница Другог сазива Етичког одбора је одлучивао након што је Марко Гаљак, научни сарадник у ИДН, 3. новембра 2025. године поднео захтев Етичком одбору Института друштвених наука ради одлучивања о давању етичке сагласности за истраживање *Trust and Usage of LLMs in the BCMS Language Sphere*. Чланови су утврдили да нема етички спорних елемената и донели одлуку да се да етичка сагласност за спровођење истраживања. Одлука је донета са 4 гласа ЗА и једним УЗДРЖАНИМ.

Седма седница Другог сазива Етичког одбора - Владимир Ментус, виши научни сарадник у ИДН, је дана 4. децембра 2025. године поднео захтев Етичком одбору Института друштвених наука ради одлучивања о давању етичке сагласности за спровођење 12. циклуса Европског друштвеног истраживања у Србији - European Social Survey (ESS): *Trust and Usage of LLMs in the BCMS Language Sphere*. Након разматрања захтева, на седници одржаној електронским путем 24. децембра 2025. године, Етички одбор је утврдио да нема етички спорних елемената за спровођење истраживања и једногласно донео одлуку.

ПРЕДСЕДНИК ЕТИЧКОГ ОДБОРА
ИНСТИТУТА ДРУШТВЕНИХ НАУКА

др Војин Ракић, научни саветник

У Београду, 29. децембар 2025. године